

УПУСТВО АУТОРИМА РАДОВА ЗА ПЕТНИЧКЕ СВЕСКЕ ¹

I. АУТОР

Име и презиме, место, адреса, година рођења, разред, школа.

II. НАСЛОВ РАДА

Треба да је формулисан прецизно и јасно имајући у виду оно шта је рађено и шта је урађено. Избегавати превише опште форме. Избегавати километарске фразе. Није увек лако дати добар и прецизан наслов.

III. АПСТРАКТ

Кратко и јасно одговарате на питања: шта је рађено, како је рађено, шта је добијено и који је значај добијених резултата. Ако треба, дајете и кључни закључак. Не треба бројати речи, али двеста речи је заиста превише за апстракт. Имајте у виду да апстракт чини ЦЕЛИНУ ЗА СЕБЕ и да се може самостално публиковати. Стога се у апстракту не позивате на табеле, графиконе и референце у главном тексту. Не користите скраћенице. Пишете га, наравно, на крају. Напомена: Уколико је неопходно да се и у апстракту позивате на неку референцу – онда је ту дајете КОМПЛЕТНУ (аутор, година, наслов часописа, волумен).

IV. ГЛАВНИ ДЕО ТЕКСТА

У овом сегменту је дат образац који се најчешће користи, али, уколико је садржај такав да не трпи овај тип излагања, изаберите форму која више одговара. Остављам руководиоцима да, *имајући у виду овај текст*, ураде примеренија упутства за своје програме. Битно је да је рад (текст) лепо организован и јасно структурисан.

1. УВОД

Треба да пружи одговор бар на два питања: (и) зашто је истраживање рађено и (ии) шта се желело постићи. Да би се на ова питања одговорило увод треба да САДРЖИ следеће:

- a) приказ до сада постигнутих резултата (са референцама)
- b) разлог зашто се проучава изабрани проблем (мотив)
- c) метод(е) којим се проблем решава

---

¹ Упутство за израду радова које добијају учесници семинара у Истраживачкој станици Петница

Основно: да објасните потенцијалном читаоцу зашто треба да прочита ваш рад, тј. суштину проблема којим се у раду бавите.

Не заборавите: за сваки став изнет у уводу морате навести референцу која ће га подржати. Изузетно, можете се позвати и на закључак који је дат у самом раду, тј. на онај део вашег рада који анализира туђе резултате, а који је преобимна да се у целости наведе у уводу.

Увод не треба да буде дуг. Треба да буде јасан. Не идите од ‘Кулина Бана’. Није циљ да покажете све што знате и шта сте све прочитали, него да читаоца што је могуће јасније уведете у проблем којим се бавите. Али, увод треба да буде тако написан да читалац не мора да се упознаје са другим чланцима и публикацијама да би разумео оно што сте радили.

Напомена: овде не наводите ваше резултате, већ само претходне

На крају увода: ЦИЉ. Претходни део текста овог поглавља већ треба да пружи читаоцу јасну мотивацију зашто сте се определили за изабрани проблем. Овде само, што је могуће јасније, експлицирате шта вам је био циљ да урадите (размотрите, добијете).

2. МЕТОД(Е)

У овом поглављу читалац треба да добије одговор на следећа питања:

– како сте радили; које сте методе користили у раду.

Треба да буде тако написано да други људи, понављајући ваш поступак, могу да понове ваше истраживање.

Шта се радило и како се то урадило. Ако је коришћен веома познат метод, онда се само позивате на референцу. Уколико сте имали било какве измене у односу на стандардни метод – онда то врло јасно кажете. При томе не ићи превише у детаље. Изузетак је кад се ради о потпуно новој (оригиналној) методи или поступку.

Наводите статистичке (нумеричке) методе које су коришћене за ОБРАДУ резултата. При навођењу методе која је коришћена треба навести о којој се методи ради и ДАТИ РЕФРЕНЦУ ГДЕ ЈЕ ОНА ДЕТАЉНО ОПИСАНА. Али, не користити форму “то и то је добијено поступком описаним у...”

3. РЕЗУЛТАТИ

* Најважнији део чланка. Ту се наводе резултати до којих сте дошли и који раније нису били нигде објављивани. Ово поглавље треба да је написано КРАТКО и ЈАСНО. Углавном је то део чланка који је по дужини текста најкраћи – али је зато најсадржајнији. Пише се у прошлом времену.

Боље је да, ако је то могуће, не наводите гломазне табеле, већ резултате графички презентујете. Ако су нумерички подаци веома битни – онда табеле које су обимније дајете у прилогу рада. Код графичког приказивања резултата – јасно дефинишете осе и наводите јединице. Обавезно уцртавате грешке за све мерне тачке.

* Треба (посебно) истаћи резултате који нису у складу са очекиваним, или резултатима других истраживача.

Напомена: Уколико презентација резултата садржи и елементе дискусије онда ова два поглавља обједињујете у једно под називом “Резултати и дискусија”.

4. ДИСКУСИЈА

Најтеже поглавље за писање. Коментаришете резултате које сте добили и упоређујете са другим сличним. Основни задатак дискусије је да се утврде везе између уочених појава и оне ставе у контекст познатих чињеница и раније објављених резултата. При писању дискусије имајте у виду следеће:

- покушајте да прикажете принципе, међусобне везе и урадите генерализацију резултата; имајте на уму да ДИСКУТУЈЕТЕ резултате а не вршите њихову рекапитаулацију;
- НАВЕДИТЕ сваки изузетак, одступање од очекиваног, нелогичности у резултатима;
- прикажите као се ваши резултати (не)слажу са већ публикованим;:
- НЕ СТИДИТЕ СЕ; дискутујте и теоријске импликације ваших резултата;
- поставите ваше закључке што је могуће јасније;

Напомена: Уколико у нешто нисте сигурни, а имате бар два могућа објашњења, увек изаберите једноставније – мање ћете погрешити.

5. ЗАКЉУЧАК

Дајете сажету оцену шта се постигло с обзиром на постављени циљ. Истичете допринос вашег рада у контексту раније објављених резултата. Наводите отворена питања и дилеме, као и смернице за даљи рад.

V РЕФЕРЕНЦЕ

Литература треба да је наведена по Харвардском (Author-Date) систему. Фусноте избежавати, кад год је могуће. По овом систему, у основном тексту се у загради навеси презиме аутора са годином штампања, нпр. (Јанев 1987). Уколико је име аутора наведено непосредно испред, али за други извор, довољно је навести само годину штампања (1990). Списак референци даје се на крају, по алфавитном реду презимена првог аутора, а у случају више различитих позивања на исог аутора/е – хронолошки. Следи неколико примера навођења референци:

Књиге:

Lithman C. 1982. *The drinkers' guide to walking in New York*. London: Proteus
Abalakin V.K. (ed.) 1981. *Astronomicheskij kalendar' – postoyannaya chast'*. Moskva: Nauka (na ruskom)

Часописи:

Hansen B.M.S and Armitage P.J. 1999. Early planet formation as a trigger for farther planet formation. *Nature*, 402: 633 (број волумена у болду)

Rinaldi S., Feichtinger G., Wirl F. 1998. Corruption dynamics in democratic societies. *Complexity*, 3 (5): 53-64 (ако је пагинација по издању, а не по волумену, даје се и број издања у заградама).

Поглавља и чланци у вишеауторским монографијама.

Berry M.V. 1987. Regular and irregular motion. In *Hamiltonian Dynamical Systems*, (ed. R.S. McKay and J.D. Meiss). Bristol: Adam Hilger, pp. 27-53.

Jovanović B.D. 1996. Solar activity influence on the Danube river flow. In *Proceedings from Second Hellenic Astronomical Conference*, (ed. M.F. Contadakis et al.). Thesaloniki: Hellenic Astronomical Society, pp. 132-5.

(У загради се наводи прво слово имена и презимена редактора/уредника).

Непубликовани чланци:

Jusuf M. 2000. The famous observations of solar eclipses in Belgrade during the Second millenium. Unpublished PhD thesis. Department of History, Faculty of Philosophy, Belgrade

Личне комуникације не наводи у списку референци, већ се само наводе у основном тексту (Вербић, лична комуникација). Међутим, људима који су пружили такве информације обавезно се треба захвалити.

VI ШИРИ РЕЗИМЕ РАДА НА ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ

Једна до две странице. Дакле, ТО НИЈЕ АПСТРАКТ преведен са српског. Текст треба да је тако одабран, да читаоцу на енглеском пружи КОМПЛЕТНУ и јасну информацију о томе шта сте радили, како сте радили и шта сте добили. Обавезно наводите најбитније и најинтересантније резултате. Избегавајте опште фразе, јер стварају утисак да ништа нисте урадили. У овом делу текста се позивате на (потребне – не нужно све) референце и графичке илустрације. Стога потписе уз графичке илустрације дајете и на српском и на енглеском језику.

VII ТЕХНИЧКЕ НАПОМЕНЕ

Текст

Текст излагати јединствено (не насловљавати део *Закључком* ако није било *Увода*). Ознаке за нумерацију појединих делова текста, 1), 1., I, а), А и сл. (ако их евентуално користите) употребљавајте доследно кроз цео текст за целине истог нивоа.

Куцати у ТЕХ-у или WORD-у, БЕЗ ФОРМАТИРАЊА И СРЕЂИВАЊА. Латинске називе куцати *италиком*. Остале истакнуте делове писати у **болду**; (САМО ИЗУЗЕТНО се може користити р а з в у ч е н о, или подвучено).

Знаке интерпункције (тачка, зарез, узвичник, упитник, тачка-зарез, двотачка) куцати ОДМАХ ИЗА одговарајуће речи без размака. Иза знака интерпункције обавезно оставити једно празно словно место. Оба знака навода (почетни и крајњи), као и заграде, иду уз текст, без икаквог проредка. ЕНТЕР користити само при крају параграфа и то једанпут, и када се код набрајања жели прећи у нов ред. У оквиру једног параграфа се обрађује једна мисаона целина. Ретко један параграф чини једна реченица, као што се цело поглавље не може стрпати у један параграф.

Стил писања је ствар аутора. Ипак, неколико корисних савета:

- смањите жаргон на минимум. Избегавајте непотребне речи
- дуге реченице су тешке се читање и, по правилу, још теже за разумевање
- настојте да избегнете мешање презента и перфекта у истој реченици или пасусу (чест случај када се описује експериментална процедура)
- не унакажавајте текст пасивним изражавањем, ако то није потребно.
- НЕ ПРЕПИСИВАТИ (сем у случају цитирања) из литературе поједине делове рада, већ све рећи својим речима.

Табеле иду у оквиру основног текста, а не на крају. Изузетак су велике табеле које иду као прилози. Изнад, или назначити број (на који се евентуално, аутор позива у тексту) и наслов, тј. сажето изразити садржај табеле.

Формуле и математички изрази треба да су читљиви и разумљиви. Посебну пажњу обратити на позицију и величину експонената и индекса. Детаљно извођење математичких израза, сем ако оно није неопходно у раду, тј. ако није битан део рада – не наводити. Довољно је навести полазну позицију, метод који је коришћен (евентуално неке критичне кораке) и коначан облик. Целе изразе писати у посебном реду. Једначине нумерисати редно (1), (2), ..., али не све, већ само оне на које се позивате у тексту. Експоненцијалне изразе, посебно оне са субскриптом и суперскриптом, боље пишете у облику $\exp(\dots)$; (али, сасвим нормално, користите облик e^x). Исто тако, за дуге изразе под кореном, користите степени облик.

Илустрације које представљају делове рачунарских програма доставити у посебним фајловима, у главном тексту назначити где долазе, а на крају дати имена одг. фајлова.

Графика

Графички прилози достављају се У ПОСЕБНИМ ФАЈЛОВИМА. Ови прилози треба да су целовити, са уредно означеним јединицама, величинама, коорд. осама и сл., као и потребном легендом. Графиконе свести на ширину колоне (10.5 cm), а ако је потребно, на странице (14 cm). Веће графиконе и мапе, који обилују детаљима, свести (по ширини и/или дужини) на димензије целе странице (14x20 cm). За све нестандартне случајеве консултовати уредника Свески. Не користити линије тање од 0.16 mm, нити линије у боји.

Текст на графичким прилозима треба да је исписан несерифним писмом, тј. писмом са знацима константне дебљине линије (хелветица, ариал и сл.).

За наведене димензије оптимална величина фонта је 9 pt. Водити рачуна о доследној употреби великих и малих слова.

НЕ СТАВЉАТИ ОКВИРЕ око илустрација, ако нису у питању мапе и графикони са осама), нити их потписивати из графичког програма. На крају основног извештаја ОБАВЕЗНО приложити списак ових фајлова, као и њихов садржај, тј. ПОТПИСЕ (на српском и енглеском!) који у финалном тексту долазе уз њих. У главном тексту треба на одговарајућим местима назначити где који графички приказ долази, са текстом који иде у потпису, уз име одговарајућег граф. фајла. Сву графику експортирати у EPS, WMF, TIFF, или PCN формату, али су сасвим прихватљиви и оригинални PSD и CDR формати. Водити рачуна о резолуцији. Линијска графика треба да је минимално 300 тачака по инчу, сва друга са 200 тачака. Иначе избегавати графиконе са пуно нијанси сиве. Настојте да све, уколико је могуће, буде изражено линијама, пошто ће тада, с обзиром на врсту штампе, у коначно облику изгледати најбоље.

Уколико нису рађени на рачунару, графички прилози треба да буду уредно урађени ТУШЕМ на посебном папиру; на полеђини навести редни број на кога се тамо где је то потребно) позивате у основном тексту рада, потпис који иде уз тај прилог, име рада и аутора, као и област.

Софтвер.

За припрему рада користити софтвер који је стар најмање 3 (три) године.